

KAPITAŁ LUDZKI
 NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

 Projekt współfinansowany przez
 Unię Europejską w ramach
 Europejskiego Funduszu
 Społecznego

UNIA EUROPEJSKA
 EUROPEJSKI
 FUNDUSZ SPOŁECZNY

Nazwa przedmiotu		Kod ECTS	
Kultury arktyczne		8.0.11841	
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			
Instytut Skandynawistyki i Fennistyki			
Studia			
wydział	kierunek	poziom	pierwszego stopnia
Wydział Filologiczny	Skandynawistyka	forma	stacjonarne
		moduł	komunikacja międzykulturowa
		specjalnościowy	
		specjalizacja	wszystkie
Nazwisko osoby prowadzącej (osób prowadzących)			
mgr Dominika Bartnik-Świątek; dr hab. Maria Sibińska, profesor uczelni; dr Agata Lubowicka			
Formy zajęć, sposób ich realizacji i przypisana im liczba godzin		Liczba punktów ECTS	
Formy zajęć		2	
Konwersatorium		30 godzin - udział w zajęciach;	
Sposób realizacji zajęć		5 godzin - wykonanie prezentacji	
zajęcia on-line, zajęcia w sali dydaktycznej		5 godzin - czytanie lektur	
Liczba godzin		10 godzin - przygotowanie do kolokwium	
Konwersatorium: 30 godz.		Razem: 50 godzin = 2 ECTS.	
Termin realizacji przedmiotu			
2021/2022 zimowy			
Status przedmiotu		Język wykładowy	
- fakultatywny (do wyboru) - obowiązkowy		polski	
Metody dydaktyczne		Forma i sposób zaliczenia oraz podstawowe kryteria oceny lub wymagania egzaminacyjne	
Wykład konwersatoryjny		Sposób zaliczenia	
		Zaliczenie na ocenę	
		Formy zaliczenia	
		kolokwium pisemne, przygotowanie prezentacji, dyskusja na zajęciach	
		Podstawowe kryteria oceny	
		Kolokwium z treści wykładów	
		Student, by otrzymać zaliczenie, również musi aktywnie uczestniczyć w wykładach konwersatoryjnych i przygotować projekt zespołowy, którego efekty przedstawia na forum grupy.	
Sposób weryfikacji założonych efektów uczenia się			
zakładany efekt uczenia się	Dyskusja	Prezentacja w grupach	Kolokwium pisemne
		Wiedza	
K_W06			+
K_W10			+
		Umiejętności	
K_U04	+	+	
K_U09	+		
		Kompetencje społeczne	
K_K01	+	+	
K_K03	+	+	

Określenie przedmiotów wprowadzających wraz z wymogami wstępnymi**A. Wymagania formalne**

Wybór specjalności Komunikacja międzykulturowa.

B. Wymagania wstępne

Pożądana znajomość jednego z języków skandynawskich przynajmniej na poziomie A1.

Cele kształcenia

Kurs przedstawia różne aspekty szeroko definiowanej kultury północnych obszarów Skandynawii – głównie kultury lapońskiej i/lub grenlandzkiej. Kurs poszerza granice tradycyjnie pojmowanej kultury skandynawskiej, problematyzując pojęcie inności, obcości, etniczności, tożsamości, współtworząc podstawy do lepszej komunikacji międzykulturowej absolwenta skandynawistyki.

Treści programowe

Pojęcie tożsamości etnicznej i tożsamości hybrydowej. Kształtowanie się pojęcia współczesnego narodu saamskiego (lapońskiego) i narodu grenlandzkiego – symbole narodowe, organizacje społeczne i polityczne, ponadpaństwowa współpraca saamskich i grenlandzkich organizacji, funkcjonowanie w strukturach prawnych i politycznych państw skandynawskich, współpraca z organizacjami promującymi prawa innych mniejszości. Różnorodność językowa (języki czy dialekty?). Dawne formy gospodarki, budownictwo, rzemiosło, zdobnictwo, stroje - jako przejaw żywej tradycji. Wierzenie przedchrześcijańskie, szamanizm. Chrystianizacja a procesy kolonizacyjne. Literatura – saamski joik, twórczość oralna, współczesne piśmiennictwo (twórcy, tematyka, główne utwory). Napięcia pomiędzy tradycją a współczesnością w sztuce Saamów (Lapończyków) i Grenlandczyków – na przykładzie muzyki, sztuk plastycznych, wzornictwa. Teatr saamski (lapoński) i grenlandzki - sceny zawodowe i amatorskie. Film saamski i grenlandzki (twórcy, przykłady filmów fabularnych i dokumentalnych) Obraz kultury arktycznej w Skandynawii (mity, konstrukcje i uogólnienia nt. Sapmi i Grenlandii).

Wykaz literatury

A. Literatura wymagana do ostatecznego zaliczenia zajęć (prowadzący każdorazowo ustala listę lektur)

A.1. Literatura wykorzystywana podczas zajęć

Bäckman, Louise, Sájva: föreställningar om hjälp- och skyddsväsen i heliga fjäll bland samerna. Stockholm 1975.

Berthelsen, Christian, Langgård, Per, Grønlandsk litteratur. En kommenteret antologi. København 1983.

Carson, I., Ritchie, A. Art of the Eskimo. South Brunswick & New York, 1979.

Gaski, Harald, Samisk kultur i Norden : en perspektiverende rapport, København 2002.

Gaski, Harald, Skriftbilder. Samisk litteraturhistorie, Karasjok 1998.

Hardenberg, Julie Edel, Den stille mangfoldighed, Nuuk: Milik Publishing, 2005.

Høiris Ole, Marquardt Ole, Fra vild til verdensborger. Grønlandsk identitet fra kolonitiden til nutidens globalitet, Århus: Århus Universitetsforlag, 2011.

Høvik Ingeborg, Reproducing the indigenous: John Møller's studio portraits of Greenlanders in context, Acta Borealia, 33:2, 2016, s. 166-188.

Kjellström, Rolf, Rydving, Håkan, Den samiska trumman, Stockholm 1988.

Kjellström, Rolf, Samernas liv, Stockholm 2003.

Kleivan, Inge. Greenland's national symbols. [w:] North Atlantic Studies, Aarhus 1991.

Kristiansen, Roald, Samisk religion og læstadianisme, Bergen 2005.

Lorentzen, Jørgen, [et al.] (red.) Inuit, kultur og samfund – en grundbog i eskimologi, Aarhus 1999.

Lubowicka, Agata, „Anaruk i Odarpi – szlachetne dzikie dzieci w eskimoskim skansenie. Z problematyki egzotykcji eskimoskiej w polskiej literaturze”, [w:] W Poszukiwaniu Tożsamości Skandynawskiej i Polskiej. Studia o Literaturze i Społeczeństwie, Gdańsk, 2011.

Lubowicka Agata W sercu Ultima Thule. Reprezentacje Grenlandii Północnej w relacjach z ekspedycji Knuda Rasmussena, Monografie Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, Wydawnictwo UMK, Toruń 2017.

Lubowicka, Agata, „Grenlandia i kinematografia – przedstawienia Grenlandczyków w filmie europejskim kontra grenlandzkie produkcje filmowe”. Panoptikum, nr 17 (24), 2017, s. 170– 190.

Mc Kenzie, Scott; Anna Westerståhl Stenport. Films on Ice. Cinemas of the Arctic. Edinburgh: Edinburgh University Press, 2015.

Mebius, Hans, Bisse. Studier i samisk religionshistoria, Östersund 2003.

Myrhaug, May-Lisbeth, I modergudinnens fotspor. Samisk religion med vekt på kvinnelige kultutøvere og gudinne kult. Oslo 1997.

Pettersson, Olof, Jabmek and Jabmeaimo: a comparative study of the dead and the realm of the dead in Lappish religion. Lund 1957.

Pollan, Brita, Samiske sjamaner. Religion og helbredelse. Oslo 1993.

Rasmussen, Knud, Nowi ludzie, Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2016.

Rydving, Håkan, The end of drum-time. Religious change among the Lule Saami, 1670s-1740s, Uppsala 2004.

Siedelman, Harold; Turner, James. The Inuit imagination. Arctic Myth and Sculpture. Vancouver/Toronto 1993.

Trondhjem, Jørgen, 100-års grønlandsk billedkunst, København: Turbine, 2011.

Thisted, Kirsten, Pioneering Greenland – markedsføring af Grønland under selvstyret, Tidsskriftet Grønland, 2, 2012, s.214-225.

Tveterås, Frode, Arntsen, Trude, Jernsletten, Regnor, Samisk kunst- og kulturhistorie, Nesbru 2002.

Zorgdrager, Nellejet, De rettferdige strid. Kautokeino 1852: samisk motstand mot norsk kolonialisme, Oslo 1997.

Wybór prezentowanych i analizowanych na zajęciach materiałów audiowizualnych.

A.2. studiowana samodzielnie przez studenta

Aikio, Annuka i Samuli. Syn latającej czarownicy. Bajki lapońskie. Warszawa 1985.

- Eskimosi. Mitologie świata (praca zbiorowa), Warszawa 2008.
- Dośpiat-Borysiak, Katarzyna. Gdy pęka lód. Polityka Unii Europejskiej wobec Arktyki. [w:] Analizy Natolińskie. 2011.
- Dybbroe, Susanne. Local organisation and cultural identity in Greenland in a national perspective. [w:] North Atlantic Studies, 1991.
- Fægteborg, Mads. Råstofaktiviteter i Grønland. 2013.
- Gynther, Bent; Møller, Aqigssiaq (red.). Kalaallit Nunaat. Gyldendals bog om Grønland. København 1999.
- Grove, Jonathan, The Place of Greenland in Medieval Icelandic Saga Narrative, Journal of North Atlantic, 2:30, 51, 2009, s.30-51.
- Haavio, Martti, Mitologia fińska, Warszawa 1979, s. 305-342.
- Lubowicka, Agata. „Współczesne stosunki duńsko-grenlandzkie w świetle teorii postkolonialnej”, [w:] Beata Afeltowicz, Jolanta Miturska-Bojanowska (red.), Harry Walter, Dialog kultur i społeczeństw, Szczecin: Uniwersytet Szczeciński, 2018, 107–114.
- Lubowicka, Agata. „Literatura grenlandzka jako literatura przekraczania granic narodowych i tożsamościowych”, [w:] Katarzyna Kuchowicz et al. (red), Literatura na granicach, Kraków: Rada Kół Naukowych UJ, 2015, 93–102.
- Nacher, Anna i Styczyński, Marek. Vággi Várri. W tundrze Samów Kraków 2013.
- Sibińska, Maria, [posłowie], [w:] Gaup, Ailo, Podróż na dźwiękach szamańskiego bębna, Gdańsk 2004.
- Sibińska, Maria, O Saamach i buncie w Kautokeino. Krótki komentarz do „Pastora” Hanne Ørstavik, [w:] Ørstavik, Hanne, Pastor, Gdańsk 2006.
- Sienkiewicz Joanna, Jaszczot, Małgorzata (red.) Lapończycy, Ludzie Słońca i Wiatru, Warszawa 2001 (katalog z wystawy Muzeum Etnograficznego w Warszawie).
- Vorren, Ørnulv, Manker Ernst, Lapończycy, Warszawa 1980.
- B. Literatura uzupełniająca:
- Eliade, Mircea, Szamanizm i archaiczne techniki ekstazy, Warszawa 1994.
- Szyjewski, Andrzej, Szamanizm, Kraków 2005.

Kierunkowe efekty uczenia się	Wiedza
K_W06, K_W10 K_U04, K_U09 K_K01, K_K03	K_W06, K_W10 Student: <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia najważniejsze grupy ludności rdzennej zamieszkujące na terenach należących do państw skandynawskich (lub pozostających w związkach politycznych z tymi państwami) (K_W10), • potrafi wskazać i scharakteryzować części składowe definicji tożsamości etnicznej (K_W06), • ma elementarną wiedzę o organizacjach politycznych i społecznych tworzonych przez przedstawicieli ludu Saamów (Lapończyków) i/lub Grenlandczyków i potrafi scharakteryzować ich kulturotwórczą rolę (K_W06, K_W10), • ma elementarną wiedzę na temat geograficznych krajobrazów związanych z historią i kulturą ludu Saamów (Lapończyków) i /lub Grenlandczyków (K_W06, K_W10), • charakteryzuje podstawowe elementy wskazujące na wewnętrzne zróżnicowanie kultury saamskiej (regionalne różnice pod względem dialektów/języków, stroju, wzornictwa, tradycyjnych form gospodarki) i/lub grenlandzkiej (K_W10), • rozpoznaje elementy tradycji i dawnych wierzeń we współczesnych saamskich i/lub grenlandzkich tekstach kultury (sztuce użytkowej, literaturze, muzyce, grafice, filmie, teatrze) (K_W06, K_W10), • rozróżnia podstawowe elementy przedchrześcijańskich wierzeń ludu Saamów i/lub Grenlandczyków i potrafi wskazać elementy wspólne dla innych kultur arktycznych (K_W10).
	Umiejętności K_U04, K_U09 Student: <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje źródła uprzedzeń oraz mitów dotyczących przedstawicieli mniejszości etnicznych i religijnych (K_U04), • analizuje oraz weryfikuje stereotypy dotyczące innych kultur i narodowości, co sprzyja formowaniu postawy dialogu w sytuacjach profesjonalnych i pozaprofesjonalnych (K_U04), • pogłębia prezentowaną przez prowadzącego na wykładzie wiedzę, studiując samodzielnie wybrane zagadnienia i przedstawiając wyniki swej pracy w formie prezentacji multimedialnej (K_U09), • wykorzystując prowadzony na platformie edukacyjnej UG blog współtworzy dyskusję dotyczącą istnienia kultury Grenlandczyków i/lub Saamów (Lapończyków) we współczesnej Skandynawii (K_U09).
	Kompetencje społeczne (postawy)

K_K01, K_K03

Student:

- jest świadomy kulturowego, etnicznego, religijnego zróżnicowania Skandynawii (K_K01),
- wykorzystując nabytą podczas zajęć wiedzę samodzielnie podejmuje proste działania badawcze w zakresie analizy kultur północnych części Skandynawii(K_K03).

Kontakt

dominika.bartnik-swiatek@ug.edu.pl